

MAŁA REWOLUCJA W OBRONIE CYWILNEJ KRAJU. SZEFE DO ZMIANY

Zmiany w Obronie Cywilnej Kraju są konieczne. To nie tylko opinia ekspertów, komentatorów, Najwyższej Izby Kontroli, ale i samego szefa OCK. Wciąż jednak nie uchwalono ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, która od 2017 roku nie wyszła poza fazę projektu. Jednak, najwyraźniej mimo tego, zdecydowano się dokonać w OCK pewnych „reform”. Wszystko przy okazji nowelizacji ustawy o zarządzaniu kryzysowym, która zapowiadana była już od jakiegoś czasu. Projekt przedstawiony przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, oprócz zmian dotyczących zarządzania kryzysowego, proponuje też nowelizacje w innych ustawach, w tym przepisów regulujących funkcjonowanie OCK.

Wnioski płynące zarówno z corocznych ocen sporządzanych przez szefa OCK jak również niedawnego raportu Najwyższej Izby Kontroli nie napawają optymizmem, a jak na razie na horyzoncie nie widać szans na głęboką systemową reformę. Jak się jednak okazuje, OCK czeka mała rewolucja. Wszystko za sprawą projektu nowelizacji ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa nowelę planowało już od dłuższego czasu, a o konieczności uchwalenia nowych przepisów szef Centrum, Marek Kubiak, w rozmowie z InfoSecurity24.pl mówił już pod koniec 2017 roku. Projekt, zgodnie z informacjami KPRM, powinien zostać przyjęty przez Radę Ministrów jeszcze w tym kwartale, a co za tym idzie na jego procedowanie został tylko miesiąc.

Czytaj też: [Dyrektor RCB: "Priorytetem jest nowelizacja ustawy o zarządzaniu kryzysowym"](#)
[\[WYWIAD\]](#)

Szefem OCK nie będzie Komendant Główny PSP

Szefa Obrony Cywilnej Kraju w randze sekretarza albo podsekretarza stanu powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

fragmentu projekt ustawy o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z proponowanymi zapisami, szefem OCK będzie sekretarz lub podsekretarz stanu. Warto przypomnieć, że dziś funkcję szefa OCK pełni Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, zgodnie z obowiązującymi przepisami mianowany na to stanowisko przez premiera na wniosek szefa

MSWiA. Obowiązujące przepisy nie precyzują spośród kogo premier powołuje szefa OCK, ale od lat przyjęło się, że funkcję tę pełni Komendant Główny PSP. Podobny brak precyzji widać w nowych zapisach. Nie wiadomo bowiem, czy chodzi o wiceszefów MSWiA, innych resortów czy na przykład ministrów w KPRM. Teoretycznie wszystkie te opcje są, zgodnie z zapisami projektu, możliwe.

Nie mniej jednak oznacza to, że jeśli projekt wejdzie w życie w kształcie w jakim trafił niedawno do konsultacji, szef PSP straci stanowisko szefa OCK. I nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby nie fakt, że procedowane właśnie zmiany, znacząco odbiegają od tego co możemy przeczytać w projekcie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej opublikowanym na stronie internetowej OCK. Zgodnie z powstałymi pod koniec 2017 roku założeniami, szefem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju miał być Komendant Główny PSP, a nie sekretarz lub podsekretarz stanu.

Co ciekawe, w programie Prawa i Sprawiedliwości z 2014 roku, w części dotyczącej państwowego systemu ratowniczego znajdziemy jeszcze inny pomysł na to, kto kierować powinien obroną cywilną. „Przywracając rządowy charakter zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym, funkcję Szefa Obrony Cywilnej Kraju powierzmy Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji” – czytamy w programie PiS.

Kto zatem stanie na czele formacji? Trudno powiedzieć, która koncepcja jest bliższa wizji decydentów, jednak warto zauważyć, że projekt ustawy o zarządzaniu kryzysowym nabiera legislacyjnego tempa, podczas gdy ten dotyczący ochrony ludności utknął gdzieś w rządowej zamrażarce.

Czytaj też: [Obrona cywilna kraju w rozsypance. NIK chce interwencji premiera](#)

Mała rewolucja

Komendant Główny PSP nadal pozostanie częścią OCK, jednak już tylko jako zastępca szefa, a „na wniosek Szefa Obrony Cywilnej Kraju uzgodniony z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, Prezes Rady Ministrów może powołać dodatkowo Zastępców Szefa Obrony Cywilnej Kraju”. Tutaj, podobnie jak w przypadku szefa OCK, nie wskazano jednak czy zastępcami będą wiceszefowie PSP, czy np. urzędnicy z MSWiA.

Jak podkreślono w uzasadnieniu, „obsługę Szefa OCK oraz zastępców Szefa OCK zapewnia Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej”. W projekcie dokonano też rozdziału zadań OC realizowanych w czasie pokoju od kierowania formacjami OC w czasie konfliktu zbrojnego. Jako osoby kierujące formacjami OC wskazano odpowiednich komendantów PSP, którzy automatycznie będą wykluczeni z realizacji zadań obronnych. Dlatego też, zgodnie z propozycją, terenowymi organami obrony cywilnej będą: wojewoda – szef obrony cywilnej województwa, starosta – szef obrony cywilnej powiatu i wójt (odpowiednio burmistrz lub prezydent miasta). Jeśli chodzi o zastępców szefa OCK, będą nimi odpowiednio: właściwy miejscowo komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, właściwy miejscowo komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej oraz osoba powołana przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).

W razie ogłoszenia mobilizacji, w czasie stanu wojennego oraz w czasie wojny lub okupacji wskazany Zastępca Szefa Obrony Cywilnej Kraju, zastępca szefa obrony cywilnej województwa, zastępca szefa obrony cywilnej powiatu oraz zastępca szefa obrony cywilnej gminy (miasta) pełnić będą funkcje dowódców formacji OC na swoim terenie.

Projekt zakłada też, że wydane zostanie „rozporządzenie Rady Ministrów, które określi szczegółowy zakres działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin, dowódców formacji OC kraju, województwa, powiatu i gminy, jak również zasady i tryb

kierowania oraz koordynowania przez nich przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej”.

Jak podkreślają twórcy propozycji zmian, „powyższe rozwiązania zmierzają do ustalenia czytelnych struktur zarządzania formacjami obrony cywilnej”. Co więcej, projekt wskazuje na tworzenie formacji obrony cywilnej w oparciu o jednostki ochrony przeciwpożarowej oraz jednostki funkcjonujące w ramach systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne.

Czytaj też: [Cywile bez ochrony? Alarmujący raport o Obronie Cywilnej Kraju](#)

W ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej – dodano także regulacje, które zakładają korelację obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa państwa z obiektami zapewniającymi sprawne funkcjonowanie organów administracji publicznej, instytucji i przedsiębiorców, co ma w założeniu umożliwić zapewnienie jednolitych rozwiązań w zakresie ich szczególnej ochrony.

Ale dlaczego zmiany wprowadzane są właśnie teraz i w taki sposób? Jak czytamy w uzasadnieniu zmiany dotyczące OCK odnoszą się m.in. do kwestii poruszonych przez Najwyższą Izbę Kontroli. Raport dotyczący obrony cywilnej NIK opublikowała na początku roku. Wskazano w nim m.in. że Szef OCK nie ma wpływu na kształtowanie budżetu OC, żaden akt normatywny powszechnie obowiązujący nie wskazuje urzędu obsługującego Szefa OCK oraz że wadliwie funkcjonuje planowanie zadań w ramach OC (wskazano kto zatwierdza plan krajowy OC, ale nie wskazano kto i jak go wykonuje)

Dodatkowo, jak czytamy w uzasadnieniu, MSZ w swoim opracowaniu pt. II Raport o implementacji i upowszechnianiu międzynarodowego prawa humanitarnego w Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje na niezgodność sytuacji prawnej OC z Polsce z prawem międzynarodowym. Ma ona polegać na tym, że organami OC są osoby odpowiedzialne za przygotowania obronne i działania obronne, podczas gdy Protokół II do konwencji Genewskich zakazuje personelowi OC wykonywania działań, które strona przeciwna mogłaby uznać za niekorzystne dla siebie.

Czytaj też: [Obrona Cywilna 2.0., czyli przyszłość OCK w Polsce \[KOMENTARZ\]](#)

Co dalej z obroną cywilną?

Jak pokazują kolejne oceny stanu OCK i raport Najwyższej Izby Kontroli, to jak wygląda dziś sytuacja nie jest wynikiem zaniedbań jednego, czy nawet dwóch rządów. To efekt wieloletnich zaniechań i spychania obrony cywilnej na margines systemu bezpieczeństwa.

Dyskusja nad tym jak powinna wyglądać ochrona ludności i obrona cywilna w Polsce trwa już od lat. Od lat też, coroczne oceny stanu OCK przygotowywane przez szefa formacji pokazują, że stan faktyczny wymaga szybkiego działania i głębokich reform. Jak razie nie udało się też uchwalić ustawy, która regulowałaby funkcjonowanie obrony cywilnej. Na stronie internetowej OCK opublikowanych jest co najmniej kilka projektów, które wprawdzie różnią się nieco od siebie, jednak posiadają jedną wspólną cechę - żaden z nich do tej pory nie wszedł w życie i żaden nie przeszedł z fazy pomysłu do fazy realnego legislacyjnego procedowania.

DM